

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова Приймальної комісії ЗУНУ

Оксана ДЕСЯТНЮК

ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ІСПИТУ ЗАМІСТЬ ЄФВВ
З ІСТОРІЇ МИСТЕЦТВА

для вступників на здобуття освітнього ступеня магістр

Розглянуто на засіданні Приймальної комісії

Протокол № 4 від 25.05. 2026 р.

Голова фахової атестаційної комісії

Оксана ГОМОТЮК

Відповідальний секретар приймальної комісії

Василь МЕЛЬНИЧЕНКО

Тернопіль – 2026

УЗАГАЛЬНЕНА СТРУКТУРА ПРЕДМЕТНОГО ТЕСТУ

№ з/п	Найменування розділу	Питома вага розділу, %
1.	Теоретичний розділ	3,5-4,5
2.	Доісторичне мистецтво	3,5-4,5
3.	Мистецтво Стародавнього світу	14-18
4.	Середньовічне мистецтво	11-15
5.	Мистецтво Відродження	15-19
6.	Мистецтво XVI - середини XIX століття	15-25
7.	Мистецтво другої половини XIX - початку XX століття	11-15
8.	Мистецтво другої половини XX - початку XXI століття	11-15

КОГНІТИВНІ РІВНІ ОХОПЛЕННЯ:

Рівень А. Необхідний кваліфікаційний рівень «Знання».

Рівень В. Необхідний кваліфікаційний рівень «Знання», «Розуміння».

Рівень С. Необхідний кваліфікаційний рівень «Знання», «Розуміння», «Застосування».

Рівень D. Необхідний кваліфікаційний рівень «Знання», «Розуміння», «Застосування» та «Аналіз»/ «Синтез»/ «Оцінка».

СТРУКТУРА ПРЕДМЕТНОГО ТЕСТУ

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНИЙ РОЗДІЛ

1. Поняття і сутність мистецтва.

Поняття мистецтва. Функції мистецтва: естетична, пізнавальна, виховна, комунікативна.

1.2. Естетичні категорії та поняття в аналізі мистецтва.

Основні категорії класичної естетики в аналізі мистецтва: «прекрасне» та «потворне», «піднесене», «героїчне», «низьке», «трагічне» і «комічне». Основні мистецькі жанри. Основні жанри образотворчого мистецтва: портрет, пейзаж, натюрморт, жанровий живопис, марина. Основні музичні жанри: опера, балет, кантата, романс, соната, симфонія. Основні жанри театру: драма, комедія, трагедія.

1.3. Світоглядні засади мистецтва.

Світоглядні засади доісторичного мистецтва: міфологія як висхідна форма світосприйняття світу та людини, синкретизм, традиційність культурних практик, емоційно-чуттєве сприйняття світу. Світоглядні засади античного мистецтва: ідея демократії, космоцентризм, антропоцентризм, змагальний характер культурних практик. Світоглядні засади мистецтва доби середньовіччя: християнство як системоутворюючий елемент культури, теоцентризм, християнський антропоцентризм, аскетизм, символічність, алегоричність і канонічність мистецтва. Світоглядні засади європейського мистецтва XV-XIX ст.: раціоналізм, ідея прогресу, універсалізм, пантеїзм, антропоцентризм, гуманізм. Умови та чинники розвитку європейського мистецтва XX-XXI ст.: прогрес наукового знання та розвиток технологій, багато- вимірність та плюралізм культурних практик, демократизація культури і свобода художнього вираження, вплив технологій на мистецтво.

1.4. Релігійне сакральне мистецтво.

Християнське сакральне мистецтво: видова характеристика. Іконографія Пресвятої Трійці, Ісуса Христа і Богородиці

РОЗДІЛ 2. ДОІСТОРИЧНЕ МИСТЕЦТВО

2.1. Характерні риси мистецтва нерухомих пам'яток доби палеоліту-мезоліту.

Печери Ласко та Альтаміра. Житла з кісток мамонта, досліджені на території України. Настінні малюнки у печерах доби палеоліту Європи. Пам'ятки наскельного мистецтва узбережжя Середземного моря Іспанії: Куевас-де-ла-Аранья поблизу Бікорпа, Ель-Когул.

2.2 Рухомі пам'ятки мистецтва доби палеоліту-мезоліту: зміст та символіка, особливості інтерпретації.

Артефакти Мізинської стоянки. Венера з Холе-Фельс, Віллендорфська Венера. «Музичні інструменти» Мізинської стоянки.

2.3. Мистецтво доби неоліту-енеоліту.

Орнаментация кераміки доби неоліту: характерні риси. Орнаментация посуду культури Трипілля - Кукутень: елементи, мотиви, композиції. Глиняні фігурки та моделі жител культури Трипілля – Кукутень. Особливості неолітично-енеолітичного мистецтва в контексті змін у господарській діяльності та світогляді тогочасних людей. Мегалітичні споруди: дольмени, менгіри, кромлехи (Стоунхендж).

2.4. Мистецтво та архаїчні форми релігій: магія, фетишизм, анімізм, тотемізм.

РОЗДІЛ 3. МИСТЕЦТВО СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ

3.1. Основні центри розвитку мистецтва Давнього Світу: Месопотамія та Давній Єгипет.

Зикурат Етеменанкі (Вавилонська вежа). Артефакти мистецтва Месопотамії: ваза Варка (друга половина IV тис. до н.е.) та Стела Хаммурапі - як символи божественної легітимізації царського правління та суспільної ієрархії. Скульптури Ламассу (Шеду) як втілення божественного захисту та сили правителя. Ворота (Брама) богині Іштар: композиційна структура, поліхромія, міфологічні сюжети.

3.2. Мистецтво Давнього Єгипту.

Видова специфіка мистецтва Давнього Єгипту (архітектура, скульптура, живопис, декоративне мистецтво, музика). Синтез мистецтв в Давньому Єгипті. Основні риси мистецтва Давнього Єгипту. Основні форми архітектури Давнього Єгипту (поховальна архітектура - ансамбль пірамід в Гізі, храмові комплекси: храм Амона-Ра в Карнаку). Міф і канон як основа давньоєгипетського мистецтва: Палетка фараона Нармера (сюжети зображення та методи передачі ієрархії фігур). Мистецтво та давньоєгипетський поховальний культ: артефакти гробниці Тутанхамона. Давньоєгипетські містерії Ісиди. Міф про смерть та воскресіння Осіріса. Музично- театралізовані дійства, музична складова.

3.3. Античне мистецтво.

Пам'ятки Крито-Мікенської культури. Каносський палац на острові Крит (середина II тис. до н.е.). Сюжетна характеристика фрескових розписів: Фреска «Ігри з биком». Розписи тронного залу та мегарону цариці: «Фреска з дельфінами». Антична міфологія як основа мистецтва. «Іліада» і «Одіссея» Гомера. Міфи, пов'язані з архітектурою: Міф про Дедала архітектора палацу, Мінотавра, Аріадну та Тесея. Значення полісу в давньогрецькій культурі. Площа агора та Акрополь як центри суспільного життя. Ансамбль Афінського акрополя. Ордерна система античної Греції. Шедеври античної пластики. Втілення античного канону: Поліклет «Дорифор». Мирон «Дискобол». Пракситель «Афродіта Кнідська». «Венера Мілоська». Антична кераміка. Чорнофігурний вазопис (VII - V ст. до н.е.), Червонофігурний вазопис (530 рр. до н. е - III ст. до н.е.): сюжети та композиційні прийоми. Витоки античного театру з культу бога Діоніса. Особливості архітектури театру. Музична природа давньогрецького театру: оркестра - місце, де відбуваються події, хор, танцюристи, інструментальний ансамбль, корифей - ведучий співак і диригент. Зародження та розквіт трагедії: Есхіл «Прометей закутий»; Софокл «Едіп-цар»; Евріпід «Медєя» та комедії: Арістофан «Лісістрата». Музика в античній культурі: міфи про Орфея, Аполлона та Марсія. Покровитель всіх мистецтв Аполлон Мусагет. Піфійські ігри. Архітектура античного Риму. Еромадська архітектура: форум Траяна, Колізей, терми Діоклетіана, тріумфальна арка Костянтина. Сакральна

язичницька архітектура: Храм Вести, Пантеон. Образотворче мистецтво античного Риму. Фрескові розписи Помпей: вілла Містерій. Особливості фаюмського портрету: реалізм та психологізм. Мистецтво скіфів та сарматів. Скіфський звіриний стиль: основні сюжети зображень. Золота Скіфська Пектораль, золотий гребінь з кургану Солоха. Скіфська арфа.

РОЗДІЛ 4. СЕРЕДНЬОВІЧНЕ МИСТЕЦТВО

4.1. Архітектура епохи середньовіччя

Становлення основних форм християнської сакральної архітектури: базиліка, хрестово- купольний храм. Хрестово-купольний храм Візантії (церква Осіос-Лукас в Фокиді) та базиліка (Нотр-Дам де Парі). Софія Константинопольська (532-537 рр.): конструктивні особливості архітектури, символіка та образність собору. Спільні та відмінні риси мистецтва романіки та готики: романські та готичні скульптури та романські і готичні вікна-рози в соборі в Шартрі (Франція), Вормський собор (Німеччина), собор в Амьєні (Франція). Спільні та відмінні риси хрестово-купольної архітектури храмів Візантії та Русі: храми монастиря Осіос-Лукас в Фокиді (Греція), собор Софії Київської.

4.2. Середньовічна іконографія

Формування ранньохристиянської іконографії на прикладі пам'яток Равенни: базиліка св. Аполінарія Нуово, баптистерій ортодоксів. Іконографічні зображення Ісуса Христа та Богородиці у візантійській традиції. Іконографія мозаїчного оздоблення собору св. Софії у Києві. Фресковий розпис Кирилівської церкви. Книжкова мініатюра киево-руської доби. Мініатюри «Остромирового Євангелія», «Ізборника Святослава».

4.3. Музичне мистецтво середньовіччя.

Сакральна музика доби середньовіччя: Візантії (Літургія, Роман Солодкоспівець); Західної Європи (Меса, григоріанський наспів); Київської держави (знаменний розспів).

4.4. Світське музичне мистецтво та лірична поезія середньовіччя

Музичне мистецтво та лірична поезія трубадурів, труверів, мінезингерів: балади про короля Артура, Річарда Левине Серце, Робін Гуда. Середньовічний

епос: «Пісня про Роланда», риг Роланда як символ середньовічного лицарства. «Пісня про Нібелунгів». Епічні співці-бояни. Жанр билини. «Слово о полку Ігоревім»

4.5. Література середньовіччя

«Сповідь» Аврелія Августина як одна з перших автобіографій у літературі та філософії. Західноєвропейський лицарський роман «Трістан та Ізольда». Література киево-руської доби: «Повість минулих літ», «Повчання дітям» Володимира Мономаха. «Божественна комедія» Данте Аліг'єрі

4.6. Сценічне мистецтво середньовіччя.

Майданні п'єси: міраклі та містерія (містерія «Страсті Господні»), Мистецтво скоморохів.

4.7. Мистецтво середньовічної рукописної книги. Книгодрукування.

Мистецтво середньовічної рукописної книги: оправи, мініатюри, орнаментация книжок. Остромирове Євангеліє, Київський Псалтир 1397 р. Розвиток книгодрукування у Західній Європі як поворотний момент в історії мистецтва книги: інкунабули, зокрема видання Гутенбергової Біблії 1455 р.

РОЗДІЛ 5. МИСТЕЦТВО ВІДРОДЖЕННЯ

5.1. Періодизація мистецтва Відродження:

Протовідродження (кінець XIII - XIV ст.); раннє Відродження (XV ст.); високе Відродження (перша половина XVI ст.); пізнє Відродження (друга половина XVI ст.). Північне Відродження (XVI століття, паралельно з північним та італійським маньєризмом).

5.2. Архітектура та живопис Відродження

Особливості архітектури Відродження: культова та світська архітектура. Ордерні композиції в архітектурі: лоджії, базиліки, палаццо, ротонди як вияв відродження античних форм в архітектурі (фасадна лоджія Оспedale дельї інноченті (Шпиталь невинних) Ф. Брунеллескі, фасад палаццо Ручеллаї Л.Б. Альберті, ротонда Темп'етто Д. Браманте, фасад базиліки А. Палладіо). Загальна характеристика живопису Відродження: С. Боттічеллі «Народження Венери», Леонардо да Вінчі «Мона Ліза», Рафаель Санті «Афінська школа». Розбудова Ватикану та собору Святого Петра: проект хрестово-купольного собору

Браманте та Мікеланджело. Розписи Сікстинської капели Мікеланджело. Особливості мистецтва Північного Відродження: «Жебраки» П. Брейгеля-старшого, «Човен дурнів» І. Босха, «Чотири вершники Апокаліпсису» А. Дюрера

5.3. Музика Відродження

Розвиток церковної хорової поліфонічної музики: форми - канон, fuga. Національні стилі музики: Нідерланди (Ж. Дебре, О. ді Лассо), Франція (шансон, К. Жанекен), Італія (строгий стиль Д. П. да Палестріни). Зародження української історичної пісні та думи, які мали назви «невольничі плачі», «козацькі псалми». Музика періоду заснування Запорозької Січі - «Пісня про Байду». Найстаріші українські думи: «Плач невольників», «Маруся Богуславка». Церковна музика: київська квадратна нота, Ірмолой. Українські інструменти доби Відродження: лютня, торбан, кобза, бандура. Лютневі табулатури.

5.4. Сценічне мистецтво Відродження

Англійський театр «Глобус» як приклад елизаветинського театру доби Відродження: особливості сценічного простору. Значення драматургії В. Шекспіра для розвитку світового сценічного мистецтва. Особливості іспанського театру доби Відродження. Образ «людини честі» в драматургії Л. де Руеда, М. де Сервантеса, Л. де Вега, П. Кальдерона. Основні напрями італійського театру Відродження: «вчена комедія» (Л. Аріосто, Н. Макіавеллі) та народна італійська комедія-імпровізація «комедія дель арте». Вплив «комедії дель арте» на європейський театр ляльок (персонажі-маски) та на циркові типажі.

5.5 Література та філософія Відродження.

Утопізм і утопічна література у контексті розбудови справедливого суспільства: «Утопія» Т. Мора, «Місто Сонця» Т. Кампанелли. «Досліди» М. Монтеня у контексті становлення есе як нового літературного жанру. Розвиток книгодрукування в Україні як важливий етап в історії мистецтва книги. Перші друковані видання: «Апостол» І. Федорова, Острозька Біблія.

РОЗДІЛ 6. МИСТЕЦТВО XVI - СЕРЕДИНИ XIX СТОЛІТТЯ

6.1. Бароко

Зміна естетичних смаків та стильових форм мистецтва Відродження, криза гуманізму, контрреформація та зародження «єзуїтського стилю» бароко: храм-

базиліка Іль Джезу в Римі. Формальні прийоми течії маньєризм в архітектурі та образотворчому мистецтві палаццо Те в Мантуї Дж. Романо. Стильові риси бароко: ансамблевистість та синтез мистецтв, живописність, динамічність, поліфонічність, пластичність, контрастність, просторовість, монументальність як основа формоутворення та стильові риси барокового мистецтва. Нові жанри в образотворчому мистецтві бароко: груповий портрет, натюрморт, пейзаж, ведуги (міський пейзаж), побутовий жанр. Нові жанри в музиці: опера та її складові (Ж.Б. Люллі, К. Монтеверді), сценічні театральні-музичні жанри (балет Людовіка XIV), український вертеп (театр ляльок), шкільний театр. Вокально-інструментальне мистецтво: кантата, ораторія. Нові прийоми, методи та техніки в образотворчому мистецтві бароко. В живописі та скульптурі: складні динамічні пози та ракурси перспектив фігуративних зображень («Давид» Л. Берніні), ілюзійний живопис (плафон Іль Джезу А. Поццо), караваджизм та штучне направлене світло («Навернення Савла» М. де Караваджо), скульптура («Екстаз Св. Терези» Л. Берніні), «золоте сяйво» («Даная» Рембрандта), техніка пастелі (Р. Карр'єра). Особливості архітектури європейського бароко. Ансамблі площ Риму: площа Св. Петра, площа Навона; фонтан Треві, палаццо Барберіні в Римі; палацово-паркові резиденції: Версаль. Храми Сант Андреа аль Квірінале Л. Берніні та Сан Карло алле куатро фонтане Ф. Борроміні в Римі. Архітектура театру: театр Сан Кассіано у Венеції. Характерні риси образотворчого мистецтва бароко в регіональних проявах: фламандська школа (П. П. Рубенс, А. ван Дейк), Нідерланди (Ф. Хальс, Я. Вермер), Іспанія (Д. Веласкес). Музичне мистецтво високого бароко: А. Вівальді; І.С. Бах; Г.Ф. Гендель. Становлення інструментальних шкіл. Струнно-смичкова, органна, клавірні інструментальні школи. Українське бароко: основні етапи розвитку та художньо-стилістичні особливості. Архітектура католицького та православного бароко: собор Святого Юра у Львові, Георгіївський собор Видубицького монастиря в Києві. Народне дерев'яне церковне будівництво та гетьманського бароко: дерев'яна церква Параскеви з села Зарубинці (скансен Пирогово), надбрамна церква Всіх Святих Києво-Печерської Лаври, Троїцький собор в Чернігові. Твори Б. Меретина, І. Григоровича-Барського. Композиція українського православного іконостасу.

Сакральна католицька скульптура І.-Г. Пінзеля. Національні особливості сакрального образотворчого мистецтва українського бароко в творах «Великомучениці Варвара і Катерина» (1740-і рр.), «Покрова Пр. Богородиці з портретом гетьмана Б. Хмельницького» (XVIII ст.). Портрет парсунного типу: «Григорій Гамалія», кін. XVII ст. Українські книжкові мініатюри XVI ст.: Пересопницьке Євангеліє. Музика в Острозькій, Києво-Могилянській академіях, колегіумах, братських школах. Жанри: кант, духовна пісня, псальма. Музика в українському шкільництві. Партесний стиль хорового співу в церковній музиці українського бароко. Партесний концерт. М. Дилецький «Воскресенський канон». Думи. Кобзарське мистецтво. Історичні пісні. Пісня С. Климовського «їхав козак за Дунай» та її світовий розголос. «Сад божественних пісень» Г. Сковороди як феномен культури бароко. «Філософія серця», концепти «спорідненої праці» та «рівної нерівності» Г. Сковороди у контексті розвитку мистецтва і творчості митця. Г. Сковорода-музикант.

6.2. Класицизм

Культурний зміст епохи Просвітництва та естетичні пріоритети класицизму, орієнтація на античне мистецтво та мистецтво Відродження як ідеальне та гідне для наслідування. І. Вінкельман - засновник історії мистецтва як науки. Раціоналізм, нормативність творчості, тяжіння до завершених гармонійних форм як основа мистецтва класицизму в філософських та естетичних концепціях: раціоналізм Р. Декарта як пошуки безсумнівного у сфері мистецтва, аналітика «прекрасного» та «високого» І. Канта, принцип історизму у мистецтві Г. Гегеля. Стильові риси, характерні методи та прийоми мистецтва класицизму: регулярність та геометризм, тричасність композицій, повторюваність та варіативність форм, лаконізм, ясність, послідовність. Реалізм та ідеалізм в образотворчому мистецтві класицизму. Тематика та образність, характерні жанри образотворчого мистецтва класицизму в творчості художників Н. Пуссена, Ж. Л. Давида, скульптора Ж.-А. Гудона. Особливості архітектури класицизму в творах Ж. Габріеля, К. Шинкеля, інтер'єрах Р. Адама. Французький сценічний класицизм: П. Корнель, Ж. Расін, Мольєр. Канон балету П. Бошана. Реформатор балету Ж.-Ж. Новер та його «Листи про танець та балети». Німецьке

просвітництво і театр: Г.-Е. Лессінг, І.-В. Гете, Ф. Шіллер. Французьке Просвітництво і театр: «Весілля Фігаро» П. Бомарше. Оперна реформа К.В. Глюка. Віденські класики: І. Гайдн (соната, квартет, симфонія), В.-А. Моцарт (концерт, опера), Л. ван Бетховен (соната, симфонія, опера). Музична творчість М. Березовського, А. Веделя, Д. Бортнянського. Духовні і світські жанри: хоровий концерт, опера, інструментальний концерт, соната, камерна музика. Осередки розвитку української освіти - Глухівська музична школа, заснована гетьманом К. Розумовським. Бетховен і Україна: співпраця з А. Розумовським. Маєткові капели в Україні

6.3. Мистецькі течії XIX ст.

Неокласицизм та ампір в мистецтві та архітектурі Європи XIX ст. **Романтизм.** Естетичні концепції та ідейно-художні завдання романтизму: цінність особистості (Ф. Шлегель, Ф. Шеллінг), геній і геніальність, ірраціоналізм і «філософія життя», гармонія аполлонічного та діонісійського начал в мистецтві (Ф. Ніцше). Романтизм в образотворчому мистецтві. Живопис французького романтизму: творчість Е. Делакруа. Англія: В. Тернер, об'єднання прерафаелітів. Німецький романтизм в образотворчому мистецтві: творчість К. Д. Фрідріха. Романтизм в українському живописі, соціально-історичний та культурний ґрунт його зародження та розвитку: у творчості І. Сошенка, Т. Шевченка, К. Трутовського, М. Пимоненка. Романтизм в музиці: Австро-німецький романтизм Ф. Шуберт, Ф. Мендельсон, Р. Вагнер. Італійський музичний романтизм: Н. Паганіні, Дж. Верді. Східно-європейський романтизм: Ф. Шопен (Польща), Ф. Ліст (Угорщина), А. Дворжак (Чехія). Французька музика XIX ст.: К. Сен-Санс. Скандинавська музика XIX ст.: Е. Ерік. Романтизм у балеті («Сильфіда», «Жізель»). Духовна хорова музика українських композиторів-священиків (Літургія отця М. Вербицького). Пісні на слова Т. Шевченка (Е. Еладкий «Заповіт»); пісні-гімни: отця М. Вербицького «Ще не вмерла Україна», М. Лисенка «Боже великий, єдиний». Солоспіви на слова українських поетів: «Дивлюсь я на небо» М. Петренка, «Стоїть гора високая» Л. Елібова, «Ніч яка місячна» М. Старицького. Кріпацький театр та перші професійні театри в Україні. Розвиток українського театру та роль музики у

ньому. Жанр співогри - п'єса з музикою. І. Котляревський «Наталка Полтавка». Театр «Руська бесіда» в Єаличині. Театр корифеїв: М. Кропивницький, М. Садовський, М. Заньковецька, І. Карпенко-Карий, М. Старицький, П. Саксаганський. Опера С. Єулака-Артемівського «Запорожець за Дунаєм». М. Лисенко «Тарас Бульба». Раціоналізм як вияв науково-технічного прогресу та промислової революції в архітектурі: Кришталевий палац Всесвітньої виставки в Лондоні, бібліотеки Лабруста в Парижі, Ейфелева вежа як приклади застосування металу в архітектурі. Візуальна комунікація промислової революції, зародження реклами та брендингу, зростання масового друку: плакат, періодика, фотографія, літографія. Історизм в архітектурі (стилізації, неостилі, еклектика). Приклади стилізацій: парламент Відня, парламент Будапешту. Приклади еклектики: базиліка Сакре-Кер на Монмартрі, Київський оперний театр. Нові жанри видовищного та музичного мистецтва. Виникнення жанру оперети («Опера в маскарадї» Ж. Оффенбаха). Основні характеристики та складові циркового мистецтва.

РОЗДІЛ 7. МИСТЕЦТВО ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ - ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ

7.1. Імпресіонізм та постімпресіонізм як мистецькі явища другої половини ХІХ - початку ХХ ст. Становлення символізму.

Імпресіонізм і становлення пленеру як художньої практики. Ключові представники імпресіонізму в образотворчому мистецтві та скульптурі. Живописна робота К. Моне «Враження, схід сонця» як програмний твір імпресіонізму. Живопис Е. Мане «Сніданок на траві»; П.-О. Ренуара «Портрет актриси Жанни Самарі», Е. Дега «Блакитні танцівниці». Скульптурна робота О. Родена «Мислитель». Імпресіоністичні тенденції в українському мистецтві на прикладі творів О. Мурашка «Поблизу кафе», І. Труїла «Захід сонця в лісі». Імпресіоністичні риси в музичному мистецтві межі ХІХ-ХХ ст. на прикладі творів К. Дебюссї «Місячне сяйво»; В. Барвінського «Прелюдії». Становлення та основні риси постімпресіоністичного напрямку в мистецтві кінця ХІХ століття. Ключові представники та їх програмні твори: В. ван Гог «Зоряна ніч», П. Гоген «Таїтянки на пляжі». Символізм як мистецький напрям. Символістичний театр:

М. Метерлінк і нова драма. Символізм в музиці: М. Чюрльоніс «Соната моря» (Музика живопису), Я. Степовий «Прелюд пам'яті Т. Шевченка». Символізм в образотворчому мистецтві: Г. Моро «Гесіод і муза».

7.2. Розвиток театрального мистецтва та кінематографу на зламі XIX-XX ст.

Ідея синтетичного театру кінця XIX-XX століття та його значення для становлення режисерського театру: театри та кабаре М. Рейнгардта; Е.Г. Крег (реформа образної театральної лексики та поява поняття «сценографії»). Урбанізм (Е. Саті - «меблева» фоновіа музика, представник французької «шістки» - А. Онеггер «Пасифік 231»; джаз - Дж. Еершвін «Рапсодія в стилі блюз», Я. Барнич «Еуцулка Ксеня» з однойменного мюзиклу). Поява мюзиклу як комерційного жанру. Театри на Бродвеї. Натуралізм на театральній європейській сцені («Вільний театр» в Парижі, Театр Антуана, реж. А. Антуан, «Вільний театр» в Берліні, реж. О. Брам). Веризм в італійській опері як прояв натуралізму. Дж. Пуччіні «Чіо-Чіо- Сан» (Мадам Баттерфляй). Творчість С. Крушельницької. Кіно як синтетичне мистецтво. Зв'язок кінематографа із традиційними мистецтвами: театром, літературою, живописом, музикою. Основні види кінематографа: ігрове кіно, неігрове кіно, анімація. Перші кроки кіномистецтва. Сеанси братів Люм'єр. Жорж Мельєс і зародження ігрового кіно. Жанрова класифікація ігрового кінематографа. Специфіка основних жанрів: мелодрама, комедія, трилер, драма, мюзикл, історичний фільм, фантастичний фільм, вестерн. Видатні кінорежисери першої половини XX століття. Персоналі та фільми: Ч. Чаплій («Вогні великого міста», «Великий диктатор»), К. Т. Дреєр («Страсті Жанни д'Арк»), О. Веллс («Громадянин Кейн»), О. Довженко («Земля»).

7.3. Модерн як стиль мистецтва на зламі XIX- XX ст.

Особливості європейської архітектури стилю модерн: будинок-студія В.Орта в Брюсселі (Музей Орта, Бельгія, ар-нуво, інтер'єр, деталі), будинок Бальо архітектора А.Гауді в Барселоні (Іспанія, модернісімо), павільон сецесіона у Відні архітектора Й. Ольбріха (Австро-Угорщина, сецесія). Стиль модерн в образотворчому мистецтві. Ключові представники модерну та їх твори: плакати А. Мухи. Творчість Г. Клімта («Поцілунок», «Юдита і голова Олоферна»).

Особливості української архітектури стилю модерн: Полтавське земство В. Кричевського. Постромантизм та сецесія в музиці на прикладі творчості Г. Малера «Adagietto з Симфонії № 5», Ст. Людкевича «Кавказ». Становлення танцю модерн як нової художньої форми на зламі XIX-XX століть. Творчість А. Дункан. Творчість В. Авраменка як приклад переосмислення українського народного танцю. Перший стаціонарний український театр М. Садовського та сценічне втілення драматургії модерну: І. Франко, Леся Українка, В. Винниченко, Олександр Олесь.

7.4. Модерністські напрями і течії кін. XIX - поч. XX ст.

Фовізм як стиль групи французьких художників XX ст.: Анрі Матісс «Танець», Андре Дерен «Естак». Фовізм як вияв неоархаїки в музиці і театрі: світова революція, здійснена балетом І. Стравинського «Весна священна»; перший досвід неакадемічної, опозиційної класичної, хореографії в балеті. Теорія кубізму: проблеми і значення для розвитку світового мистецтва XX ст. Кубізм в образотворчому мистецтві: Ж. Брак «Жінка з гітарою», П. Пікассо «Авіньйонські дівчата». Характерні риси кубізму в скульптурі на прикладі творів О. Архипенка «Синя танцівниця» та «Гондольєр». Італійський футуризм та його значення для розвитку мистецтва в XX ст. (У. Боччоні). Маніфест футуризму Ф.Т. Марінетті. Театральна Серата. Український футуризм: Театр ім. Г. Михайличенка на чолі з М. Терещенко. Вплив ключових ідей неотомізму на формування естетичних концепцій у світовому мистецтві першої половини XX ст. Неовізантизм як сакральна лінія в українській музиці. М. Леонтович «У Царстві Твоєму» (Блаженні), «Отче наш» з «Літургії»; К. Стеценко «Милість миру», Я. Япиневиц «Псалма до Богородиці». Культурна дипломатія Української Республіканської Капели О. Кошиця. Теорія духовного в мистецтві В. Кандинського. Становлення абстракціонізму. «Неопластицизм» П. Мондріана. Супрематизм К. Малевича. Абстрактний експресіонізм: Дж. Поллок, М. Ротко. Експресіонізм та його значення для розвитку світового мистецтва, театру та кінематографу у XX ст. Живописні роботи Е. Мунка «Крик». Експресіонізм в музиці: А. Шенберг «Врятований з Варшави». Експресивний танець у творчості Р. Лабана, М. Вігман. Кіноекспресіонізм: Р. Віне («Кабінет

доктора Калігарі»), Ф. В. Мурнау («Носферату. Симфонія жаху»). Сюрреалізм в образотворчому мистецтві: С. Далі «Постійність пам'яті», «Спокуса святого Антонія». Сюрреалістичні тенденції в кіно: «Андалузський пес» Л. Бунюеля. Дадаїзм у мистецтві. «Маніфест Дада» Т. Тцара. Дадаїзм у кінематографі: «Антракт» Р. Клера. Теорія «Ready Made» і нова концепція мистецтва М. Дюшана. Діалектика національного та авангардного в мистецтві України: творчість Г. Нарбута, М. Бойчука, О. Богомазова. Фольклоризм як новітній напрям в музиці: М. Леонтович: «Щедрик». В. Верховинець як фундатор теорії українського народного танцю. Художній напрям конструктивізму. В. Єрмилов. Архітектурний ансамбль Держпрому в Харкові. Німецька школа архітектури «Баугауз». Театральні експерименти «Баугауз»: О. Шлеммер «Тріадичний балет». Функціоналізм як архітектурно-дизайнерський напрям: Ле Корбюзьє, Ф.Л. Райт, Міс ван дер Рое. Український кіноавангард: І. Кавалерідзе, Дзига Вертов, О. Довженко. Основні принципи епічного театру Б. Брехта та його вплив на подальший розвиток сценічного мистецтва. Пошуково-експериментальний театр Леся Курбаса. Значення Мистецького об'єднання «Березіль» у закладанні засад новітньої режисерської школи України. Український сценічний авангард та його значення у становленні української сценографії: О. Екстер, А. Петрицький, В. Меллер. Вітаїзм (М. Хвильовий, В. Пачовський) як типово український напрям в мистецтві першої половини ХХ ст. Фінал 2 симфонії Л. Ревуцького на основі веснянки «А ми просо сіяли», Скрипковий концерт В. Косенка. Розстріляне Відродження. Школа М. Бойчука: неовізантизм в українському мистецтві. Пісенна творчість національно-визвольних змагань українців. «Ой, у лузі червона калина» С. Чарнецького та її актуалізація у вирі сучасних подій. Роль В. Діснея у становленні мистецтва анімації на прикладі «Білосніжки та сімох гномів». «Співак джазу» як початок звукової революції в кіно.

РОЗДІЛ 8. МИСТЕЦТВО ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ - ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

8.1. Основні поняття в мистецтві другої половини ХХ - початку ХХІ ст.

Постмодернізм як феномен мистецтва. Перформанс, сайт-специфік театр,

імерсивна вистава, інсталяція, графіті. Жанри і види музичної масової культури: популярна музика, рок, джаз. Українська естрадна музика, творчість В. Івасюка; поєднання рок- і поп-музики з народнопісенною традицією. Масовізація мистецтва і кризові явища в європейському культурному просторі (О. Шпенглер). Концепт *homo ludens* (И. Гейзінга) і критика «масового» мистецтва.

8.2. Мистецькі напрями другої половини XX - початку XXI ст.

Напрямок поп-арту: Е. Воргол, Р. Ліхтенштейн. Концептуалізм у сфері пластичних мистецтв: Дж. Кошут, Б. Науман. Мінімалізм як нова зображальність в мистецтві. Д. Джад. Мінімалізм у музиці на прикладі творчості Ф. Гласса. Відео-арт як новаторський вид мистецтва. Відеомапінг та віджеїнг. Нам Джун Пайк.

8.3. Основні явища та творчі принципи в мистецтві другої половини XX - початку XXI ст.

Представники українського нонконформізму: А. Горська, В. Зарецький. Українське наївне мистецтво: М. Приймаченко, К. Білокур. Становлення української національної балетної вистави: «Лілея» К. Данькевича, балетмейстер Г. Березова; «Лісова пісня» М. Скорульського, балетмейстер В. Вронський. Театр абсурду: Е. Йонеско, С. Беккет. Сучасне циркове мистецтво на прикладі Cirque du Soleil. Школа української дієвої сценографії Д. Лідера. Формалізм і функціоналізм в архітектурі другої половини XX ст.: музей Гуггейнгайма в Більбао Ф. Гері, ратуша та бібліотека в Ульмі (Stadthaus Ulm) Р. Меєра. Архітектурні напрями межі XX-XXI ст.: твори С. Калатрави, З. Хадід. Пізній модернізм другої половини XX ст. в архітектурі: творчість Ле Корбюзьє (капела в Роншамі), твори О. Німеєра, хай-тек Н. Фостера. Фольклорні мотиви та символізм в українському поетичному кіно 1960-1970-х рр. (С. Параджанов, Л. Осика, Ю. Ещенко, І. Миколайчук). Авторський кінематограф другої половини XX ст. Творчість І. Бергмана («Сьома печатка»), С. Кубріка («Космічна одіссея 2001»), Ф. Копполи («Хрещений батько»), М. Формана («Політ над гніздом зозулі»). Постмодерністські тенденції в кіно. Д. Лінч («Твін-Пікс»), брати Коен («Великий Лебовскі»), К. Тарантіно («Бульварне читиво»). Неокласичні, модерні та постмодерні риси у хореографічному мистецтві XX - початку XXI ст. (Дж.

Баланчин, С. Лифар, М. Бежар, П. Бауш). Український народно-сценічний танець у творчості П. Вірського. Тенденції сучасної музики: конкретна та електронна (Е. Варез); «мовчазна музика» - 4'33 Дж. Кейджа; екомузика (О. Мессіан); мета-музика (В. Сильвестров). Нова фольклорна хвиля в музиці: Є. Станкович фольк-опера «Коли цвіте папороть», М. Скорик - музика до к/ф «Тіні забутих предків», «Мелодія».

Основна література

1. Антонович Д. Українська культура. Київ : Либідь, 2018. 592 с.
2. Білецький П. О. Історія українського мистецтва. Київ : Мистецтво, 2019. 416 с.
3. Історія українського мистецтва : у 5 т. / голов. ред. Г. Скрипник. Київ : ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України, 2010–2015.
4. Історія світового мистецтва : навч. посіб. / за ред. В. Афанасьєва. Київ : Либідь, 2020. 624 с.
5. Корнієнко В. Історія мистецтва : навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2021. 384 с.
6. Лазарєв В. Н. Історія візантійського живопису. Київ : Основи, 2018. 560 с.
7. Малахов В. Культура і мистецтво. Київ : Дух і Літера, 2021. 368 с.
8. Нариси з історії українського мистецтва ХХ століття / за ред. О. Федорука. Київ : Інтертехнологія, 2019. 544 с.
9. Попович М. Нарис історії культури України. Київ : АртЕк, 2020. 728 с.
10. Художня культура світу : навчальний посібник / за ред. Л. Масол. Київ : Вища школа, 2021. 432 с.

Історія зарубіжного мистецтва

11. Gombrich E. H. The Story of Art. London : Phaidon Press, 2019. 688 p.
12. Honour H., Fleming J. A World History of Art. London : Laurence King Publishing, 2021. 996 p.
13. Janson H. W. History of Art. New York : Pearson, 2018. 1040 p.
14. Gardner H. Art through the Ages. Boston : Cengage Learning, 2020. 1152 p.
15. Stokstad M., Cothren M. Art History. New York : Pearson, 2021. 1264 p.
16. Kleiner F. Gardner's Art Through the Ages. Boston : Cengage Learning, 2020. 1184 p.
17. Hartt F. History of Italian Renaissance Art. New York : Thames & Hudson, 2018. 736 p.
18. Murray P., Murray L. The Oxford Companion to Christian Art and Architecture. Oxford : Oxford University Press, 2019. 640 p.
19. Honour H. Neoclassicism. London : Penguin Books, 2017. 320 p.
20. Rosenblum R. Transformations in Late Eighteenth Century Art. Princeton : Princeton University Press, 2019. 288 p.

Українське образотворче мистецтво

21. Федорук О. Українське мистецтво другої половини ХХ століття. Київ : Либідь, 2018. 512 с.
22. Жулинський М. Українська культура та мистецтво. Київ : Академія, 2020. 496 с.
23. Скрипник Г. Етнокультура України. Київ : ІМФЕ НАН України, 2021. 480 с.
24. Роготченко О. Соціалістичний реалізм і тоталітаризм. Київ : Фенікс, 2020. 608 с.
25. Українське мистецтво ХХ століття : монографія / за ред. О. Голубця. Львів : Апріорі, 2019. 624 с.
26. Голубець О. Мистецтво ХХ століття. Львів : Колір ПРО, 2020. 368 с.
27. Логвин Г. Українське мистецтво та архітектура. Київ : Балтія-Друк, 2018. 432 с.

28. Овсійчук В. Українське малярство Х–ХVIII століть. Львів : Свічадо, 2019. 528 с.
29. Черепанова С. Філософія мистецтва. Львів : Світ, 2021. 408 с.
30. Рубан В. Український портретний живопис XVII–XVIII століть. Київ : Наукова думка, 2018. 344 с.

Архітектура та дизайн

31. Історія архітектури : підручник / за ред. Ю. Асєєва. Київ : Будівельник, 2020. 624 с.
32. Асєєв Ю. Архітектура Київської Русі. Київ : Балтія-Друк, 2018. 352 с.
33. Fletcher B. A History of Architecture. London : Routledge, 2021. 1696 p.
34. Benevolo L. History of Modern Architecture. Cambridge : MIT Press, 2019. 832 p.
35. Frampton K. Modern Architecture: A Critical History. London : Thames & Hudson, 2020. 400 p.
36. Meggs P. History of Graphic Design. Hoboken : Wiley, 2019. 704 p.
37. Heskett J. Design: A Very Short Introduction. Oxford : Oxford University Press, 2018. 160 p.
38. Fiell C., Fiell P. Design of the 20th Century. Köln : Taschen, 2020. 768 p.
39. Glancey J. Architecture. London : Dorling Kindersley, 2021. 512 p.
40. Curl J. Dictionary of Architecture and Landscape Architecture. Oxford : Oxford University Press, 2019. 1040 p.

Теорія та естетика мистецтва

41. Лосєв О. Історія античної естетики. Київ : Основи, 2019. 672 с.
42. Боров Ю. Естетика. Київ : Центр навчальної літератури, 2020. 592 с.
43. Татаркевич В. Історія шести понять. Київ : Юніверс, 2018. 368 с.
44. Eco U. History of Beauty. New York : Rizzoli, 2019. 440 p.
45. Eco U. History of Ugliness. New York : Rizzoli, 2018. 456 p.
46. Arnheim R. Art and Visual Perception. Berkeley : University of California Press, 2020. 520 p.
47. Panofsky E. Meaning in the Visual Arts. Chicago : University of Chicago Press, 2019. 400 p.
48. Gombrich E. Art and Illusion. London : Phaidon Press, 2020. 448 p.
49. Hauser A. The Social History of Art. London : Routledge, 2021. 992 p.
50. Berger J. Ways of Seeing. London : Penguin Books, 2018. 176 p.

Додаткова література

51. Burke P. Eyewitnessing: The Uses of Images as Historical Evidence. London : Reaktion Books, 2020. 240 p.
52. Baxandall M. Painting and Experience in Fifteenth-Century Italy. Oxford : Oxford University Press, 2019. 224 p.
53. Clark K. Civilisation. London : BBC Books, 2018. 368 p.
54. Hodge S. Art in Minutes. London : Quercus, 2020. 416 p.
55. Farthing S. Art: The Whole Story. London : Thames & Hudson, 2019. 576 p.

56. Dempsey A. *Styles, Schools and Movements*. London : Thames & Hudson, 2020. 336 p.
57. Chilvers I. *The Oxford Dictionary of Art and Artists*. Oxford : Oxford University Press, 2018. 704 p.
58. Honour H., Fleming J. *Visual Arts: A History*. London : Laurence King Publishing, 2020. 960 p.
59. Robertson J., McDaniel C. *Themes of Contemporary Art*. Oxford : Oxford University Press, 2021. 688 p.
60. Smith T. *Contemporary Art: World Currents*. London : Laurence King Publishing, 2020. 352 p.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Критерії

**оцінювання предметного тесту з історії мистецтва
для вступників на здобуття освітнього ступеня магістра**

Оцінювання результатів предметного тесту з історії мистецтва здійснюється з метою визначення рівня сформованості знань, умінь і компетентностей вступників у галузі історії та теорії мистецтва.

Загальні положення

Тест складається із завдань закритої форми з вибором однієї правильної відповіді. Кожне завдання оцінюється в один бал. Максимальна кількість балів залежить від загальної кількості тестових завдань.

Шкала оцінювання

Кількість правильних відповідей (%)	Рівень підготовки	Оцінка
90–100 %	Високий	Відмінно
75–89 %	Достатній	Добре
60–74 %	Середній	Задовільно
Менше 60 %	Низький	Незадовільно

Характеристика рівнів підготовки

Високий рівень (90–100 % правильних відповідей)

- ✓ вступник демонструє ґрунтовні та системні знання з історії мистецтва;
- ✓ вільно орієнтується в художніх стилях, напрямках і течіях;
- ✓ знає творчість видатних митців різних епох;
- ✓ розуміє закономірності розвитку світового та українського мистецтва;
- ✓ здатний аналізувати мистецькі явища в широкому культурно-історичному контексті.

Достатній рівень (75–89 % правильних відповідей)

- ✓ вступник володіє основними знаннями з історії мистецтва;
- ✓ правильно визначає художні стилі, напрями та їх характерні особливості;

- ✓ знає основні етапи розвитку мистецтва та творчість провідних митців;
- ✓ допускає незначні неточності у відповідях.

Середній рівень (60–74 % правильних відповідей)

- ✓ вступник має загальні уявлення про розвиток мистецтва;
- ✓ знає основні поняття та ключові факти;
- ✓ орієнтується в окремих мистецьких епохах і стилях;
- ✓ припускається помилок у визначенні художніх явищ та персоналій.

Низький рівень (менше 60 % правильних відповідей)

- ✓ вступник демонструє фрагментарні знання;
- ✓ не володіє базовими поняттями та термінологією;
- ✓ не здатний встановлювати зв'язки між мистецькими явищами та історичними епохами;
- ✓ допускає значну кількість помилок.

Голова фахової атестаційної комісії

Оксана ГОМОТЮК